

Dato: 29. august 2025
Sagsnr.: 24/09526
Klagenr.: 1066541
Sagsbehandler: SAKD

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

**Miljø- og
Fødevareklagenævnet**
Toldboden 2
8800 Viborg

STADFÆSTELSE af afslag på lovliggørende dispensation i sag om nedlæggelse af dige i Middelfart Kommune

Tlf.: 72 40 56 00
CVR-nr.: 37795526
Nævnets e-mail:
mfkn@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter museumslovens § 29 a, stk. 1, jf. § 29 j, stk. 2, 1. pkt., jf. § 29 t, stk. 1.¹

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Middelfart Kommunes afgørelse af 29. august 2024 om afslag på lovliggørende dispensation til nedlæggelse af dige BD.082.728 (tidligere D01.023.825)² på matr.nr. 12bv Bro By, Brenderup.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet³ og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.⁴ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. museumslovens § 29 x.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1017 af 7. juli 2025 af museumsloven.

² Slots- og Kulturstyrelsen har den 24. november 2024 udarbejdet et nyt digitalt kort over Danmarks diger, og alle digerne har i den forbindelse fået et nyt Beskyttet Dige Nummer – læs mere herom på styrelsens hjemmeside. Link hertil: [styrelsens hjemmeside](http://styrelsens.hjemmeside).

³ Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet som senest ændret ved lov nr. 640 af 11. juni 2024 om ændring af lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

⁴ Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 30. september 2024 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af Ejersforeningen Bro Strand, som er ejendommens ejer.

Klager har navnlig anført, at

- Middelfart Kommune ikke har godtgjort, at der har eksisteret et dige,
- afgørelsen ikke er tilstrækkeligt begrundet,
- der er vundet hævde på den nuværende tilstand,
- der foreligger myndighedspassivitet, og
- klager er i god tro.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.3.

2. Sagens oplysninger

2.1 Ejendommen og området

Den omhandlede ejendom, matr.nr. 12bv Bro By, Brenderup, er på ca. 4,3 ha og udgør i vest et stort fælles grønt areal, hvor matriklen mod øst udgøres af et mindre vejssystem til et sommerhusområde, samt et mindre grønt areal ud mod Båring Vig i den nordøstlige del af matriklen. Foruden Båring Vig mod nord, afgrænses ejendommen af sommerhusbebyggelse i øst, vest og syd.

Dige BD.082.728 var et nord- sydgående dige på ca. 230 m, der lå på ejendommens store grønne areal i vest. Den nordlige del af diget lå ved strandkanten ved Båring Vig og strakte sig herfra mod syd ud over det åbne, grønne areal. De sydligste ca. 80 m af diget lå i skel ud til vejen Strandgårdsvej mod øst.

2.2 Den påklagede afgørelse

Middelfart Kommune har den 29. august 2024 i medfør af museumslovens § 29 a, stk. 1, meddelt afslag på lovliggørende dispensation til nedlæggelse af dige BD.082.728.

Det fremgår af afgørelsen, at klager den 11. august 2024, på baggrund af varslingsbrev fra Slots- og Kulturstyrelsen af 1. maj 2024, har ansøgt Middelfart Kommune om lovliggørende dispensation til nedlæggelse af diget. Ansøgningen er begrundet i, at det påståede dige ikke tjener noget formål, og at der ikke har eksisteret et dige. Klager har endvidere anført, at en retablering af diget vil være et samfundsmæssigt spild, samt at børnenes fodboldbane ødelægges. Derudover har klager anført, at en retablering vil være forstyrrende for områdets helhedsudtryk, samt besværliggøre vedligeholdelse af arealet. Klager har endvidere bemærket, at Ejby Kommune, ifølge lokalplan B77 den 27. januar 1994, har godkendt en anlæggelse af en p-plads på digets placering. Endelig har klager anført, at klager ikke kendte til det nedlagte dige, og dermed er i god tro.

Middelfart Kommune har anført, at diget på ca. 230 m i perioden 2002-2004 er blevet nedlagt i sin helhed.

Middelfart Kommune har endvidere anført, at det fremgår af digebekendtgørelsens § 1, at diger, der er angivet på Geodatastyrelsens 4 cm-kort i den seneste reviderede udgave fra før den 1. juli 1992 er beskyttede. Kommunen har hertil bemærket, at diget er indtegnet med digesignatur på det pågældende kortværk, hvorfor diget er omfattet af beskyttelsen i museumslovens § 29 a, stk. 1. Kommunen har desuden bemærket, at diget fremgår på luftfotos fra beskyttelsestidspunktet den 1. juli 1992.

I forlængelse heraf har Middelfart Kommune anført, at museumslovens beskyttelse mod ændringer i tilstanden af sten- og jorddiger er en forbudsbestemmelse, hvorfra kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde kan give dispensation, jf. lovens § 29 j, stk. 2. Kommunen har henvist til, at bestemmelsen skal sikre, at kulturhistoriske, landskabelige og biologiske interesser i tilknytning til diger bevares. Kommunen har desuden bemærket, at klagenævnet i en række lignende sager har præciseret, at der bortset fra helt isolerede digerester eller begrænsede digebrud, ikke er grundlag for at meddele dispensation til nedlæggelse eller flytning af hele diger eller længere digerester, som har landskabelig, biologisk eller kulturhistorisk betydning.

Middelfart Kommune har anført, at diger er vigtige elementer i kulturlandskabet, da disse både viser tidligere tiders arealudnyttelse, samt ejendoms- og administrationsforhold. Endvidere har kommunen anført, at inddelingen af landet i sogne og ejerlav er historisk, eftersom inddelingen i sogne stammer tilbage fra den første kristne tid. Kommunen har i øvrigt henvist til, at alle diger fra før udskiftningen, eller diger, som er etableret i forbindelse med udskiftningen, som udgangspunkt er af kulturhistorisk interesse. Kommunen har oplyst, at udskiftningen af Brenderup og Bro skete omkring år 1780.

Middelfart Kommune har vurderet, at diget har kulturhistorisk betydning, idet diget vidner om områdets historie og har en kulturhistorisk fortællerværdi.

I forhold til den biologiske værdi har Middelfart Kommune bemærket, at sten- og jorddiger er vigtige spredningskorridorer for dyre- og planteliv, samt at diger fungerer som levested og bidrager til et afvekslende landskab. For så vidt angår den landskabelige værdi har kommunen bemærket, at diger tillige har en selvstændig, visuel betydning som strukturerende elementer i landskabet, at digerne er med til at understrege landskabets forløb og dynamik, samt at digerne giver landskabet karakter, dimension og dybde. Det er kommunens vurdering, at digets biologiske og landskabelige værdi har mindre betydning, idet diget ligger isoleret fra andre diger.

Middelfart Kommune har bemærket, at et dige ikke nødvendigvis behøver at være landskabeligt, kulturhistorisk eller biologisk værdifuldt for at være beskyttet, men at det er tilstrækkeligt, at diget vurderes værdifuldt i én henseende. Hertil har kommunen bemærket, at Slots- og Kulturstyrelsen har vurderet, at diget har en middel værdi på alle tre parametre.

På baggrund af ovenstående har Middelfart Kommune vurderet, at der i nærværende sag ikke foreligger særlige omstændigheder, som kan begrunde en lovliggørende dispensation til det ansøgte. Kommunen har hertil bemærket, at det følger af praksis, at det ikke er nok, at der er væsentlige jordbrugs- og økonomisk, eller rekreativ interesse i, at nedlægge et dige.

2.3 Klagens indhold

Klager har anført, at det ikke findes godtgjort, at der har eksisteret et dige, men at der blot er tale om en række af træer.

Endvidere har klager bemærket, at afgørelsen er tyndt begrundet, idet det ikke er tilstrækkelig godtgjort, at klager skal foretage retablering af noget, der ifølge klager, er udefinerbart. Klager har i øvrigt anført, at klager har vundet hævde på den nuværende tilstand, og at Middelfart Kommune ikke har forholdt sig til dette.

Derudover har klager anført, at Ejby Kommune i lokalplan B77, dateret den 27. januar 1994, har godkendt anlæggelsen af en parkeringsplads på det ”påståede” diges placering. Klager har endvidere anført, at lokalplanen er 30 år gammel, hvorfor det er klagers opfattelse, at der foreligger myndighedspassivitet.

Klager har anført, at klager er i god tro, idet det angivne dige er nedlagt før der blev etableret bebyggelse af området, og at klager af den årsag har været uvidende om digets tilstedeværelse. Det er herefter klagers opfattelse, at Middelfart Kommune bør være erstatningspligtig, såfremt de fastholder et krav om opførsel af et egentligt dige.

Klager har den 5. november 2024 fremsendt yderligere bemærkninger til klagen. Klager har fremsendt billedokumentation for de potentielle skadevirkninger en retablering vil kunne medføre, samt et oversigtskort fra Ejby Kommunes lokalplan B77, hvoraf det fremgår, at der skal etableres en parkeringsplads på det pågældende areal.

Endvidere har klager den 7. juni 2025 fremsendt et luftfoto over det pågældende område dateret den 25. juni 1995.

2.4 Middelfart Kommunes bemærkninger til klagen

Middelfart Kommune har den 7. oktober 2024 til klagen bemærket, at diget fremgår på luftfotos i 1992-1993, samt at diget konsekvent er markeret med signaturen for jordvold/stengærde på typografiske kort fra 1800-tallet og frem til beskyttelsestidspunktet.

Endvidere har Middelfart Kommune anført, at Slots- og Kulturstyrelsen er rette myndighed for så vidt angår retableringen af dige BD.082.728.

Derudover har Middelfart Kommune anført, at der ikke gælder en forældelsesfrist for overtrædelser af museumslovens § 29 a, stk. 1, hvorfor der ikke kan påberåbes hævd i denne sag.

Middelfart Kommune har i øvrigt bemærket, at lokalplan B77 på korrekt vis angiver en parkeringsplads på digets placering. Kommunen har bemærket, at en eventuel etablering af en parkeringsplads vil kræve en dispensation fra museumslovens § 29 a, stk. 1. Kommunen har hertil anført, at kommunen ikke umiddelbart ville efterkomme en dispensation på den angivne placering, idet der forekommer alternative placeringsmuligheder, som ikke indebærer, at diget skal nedlægges.

For så vidt angår klagepunktet om passivitet har Middelfart Kommune bemærket, at Slots- og Kulturstyrelsen i et brev til klager har anført, at der ikke kan indfinde sig myndighedspassivitet, idet styrelsen ikke har været bekendt med det ulovlige forhold forinden indmeldelsen af det ulovlige forhold.

3. Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Det retlige grundlag

Efter museumslovens § 29 a, stk. 1, må der ikke foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger eller lignende. Bestemmelsen er en forbudsbestemmelse, hvis formål er at sikre sten- og jorddiger som kulturhistoriske spor og sikre de biologiske og landskabelige interesser, der knytter sig til digerne.

Bestemmelsen om beskyttelse af sten- og jorddiger er nærmere udmøntet i digebekendtgørelsen.⁵ Det fremgår af bekendtgørelsens § 1, stk. 1, nr. 4, at andre diger (end stendiger mv.), der er angivet på kortbladet for det pågældende område i Geodatastyrelsens kortværk Danmark (1:25.000) i den seneste reviderede udgave forud for den 1. juli 1992, er omfattet af museumslovens § 29 a.

Efter praksis skal et dige for at være beskyttelsesværdigt ikke nødvendigvis være såvel landskabeligt som kulturhistorisk eller biologisk værdifuldt. Det er i princippet tilstrækkeligt, at diget vurderes værdifuldt i én henseende. I nævnets praksis er der navnlig lagt vægt på digernes kulturhistoriske værdi som udtryk for ældre tiders ejendomsstruktur og udskiftningsmønster, mv.

Efter museumslovens § 29 j, stk. 2, 1. pkt., kan kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelsen i museumslovens § 29 a, stk. 1.

⁵ Bekendtgørelse nr. 1190 af 26. september 2013 om beskyttede sten- og jorddiger og lignende.

Ved vurderingen af, om der kan gives dispensation til et allerede gennemført indgreb, skal Miljø- og Fødevareklagenævnet vurdere, hvorvidt der ville være blevet givet dispensation, hvis der var ansøgt på forhånd. Hertil kommer dog en afvejning af, om der i øvrigt i den konkrete sag foreligger særlige omstændigheder, herunder myndighedspassivitet, indrettelseshensyn samt ejerens eventuelle gode tro, som bevirker, at der på andet grundlag bør meddeles en lovliggørende dispensation.

Det fremgår af lovens forarbejder og fast praksis, at det ikke er tilstrækkeligt til at meddele dispensation, at der er påvist driftsmæssige, økonomiske eller rekreative interesser i, at et dige fjernes.⁶ Med formuleringen, at der kun i ”særlige tilfælde” kan dispenseres fra forbuddet mod tilstandsændringer, er det angivet, at der kun sjældent kan gøres egentlige undtagelser, i hvert fald for så vidt angår så væsentlige indgreb som f.eks. nedlæggelse.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Miljø- og Fødevareklagenævnet konstaterer, at det aktuelle dige BD.082.728 er angivet på kortbladet for det pågældende område i Geodastytrelsens kortværk Danmark (1:25.000) i den seneste reviderede udgave forud for den 1. juli 1992. Diget er derfor beskyttet efter museumslovens § 29 a. Derudover fremgår diget med digesignatur på 4 cm-kortet fra 1953-1976, lave målebordsblade (1901-1971) samt høje målebordsblade (1842-1899).

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at diget eksisterede i 1992, hvor beskyttelsen af diger trådte i kraft. Herved har nævnet lagt vægt på, at luftfotos⁷ fra 1945, 1954, 1963-1965 og 1970 viser en tilgroning på store dele af lokaliteten for det omhandlede dige, og at der på luftfotos fra 1963-1965 og 1970 fremgår en tydelig kant, som antyder, at der forekommer et dige på strækningen. Der er således ikke objektive oplysninger i sagen, som understøtter, at der ikke har været et dige på strækningen, eller at diget har været nedlagt før 1. juli 1992.

Det er Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering, at det omhandlede dige har kulturhistorisk værdi, idet der er tale om et ældre dige, som fremgår af historiske kort, og som dermed fortæller om den historiske inddeling af området. Nævnet vurderer videre, at diget har biologisk værdi som levested og spredningskorridor ned mod kysten, og at diget har begrænset landskabelig værdi.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at der ikke er tale om et sådant særligt tilfælde, som kan begrunde en lovliggørende dispensation til det ansøgte. Herved har nævnet lagt vægt på, at diget har kulturhistorisk værdi, og at diget ifølge ansøgningen ønskes nedlagt af rekreative og driftsmæssige hensyn. Nævnet bemærker i den forbindelse, at praksis på området er

⁶ Se specielle bemærkninger til § 4 i forslag nr. L70 af 24. oktober 1991 til lov om naturbeskyttelse.

⁷ Link til luftfotos: [Danmark set fra luften](#).

restriktivt, og at det ikke er tilstrækkeligt til at meddele dispensation, at der foreligger driftsmæssige interesser i, at et ulovligt nedlagt dige ikke skal reableres.

Endelig har Miljø- og Fødevareklagenævnet lagt vægt på den uønskede præcedensvirkning, som en dispensation vil kunne medføre.

Spørgsmålet er herefter, om der i øvrigt foreligger andre særlige omstændigheder i sagen i forhold til det af klager påberåbte om god tro, hævd og myndighedspassivitet, som bevirker, at der på andet grundlag bør meddeles lovliggørende dispensation.

God tro

Det af klager anførte om, at klager ikke har været opmærksom på eksistensen af diget og dermed har været i god tro, kan efter Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse ikke føre til andet resultat. Nævnet bemærker således, at det er den til enhver tid værende ejers ansvar at undersøge, hvorvidt der er beskyttede diger på vedkommendes ejendom.

Hævd

Klager har anført, at klager på grund af den forløbne tid har vundet hævd på at kunne bevare den tilstand som ejendommen har i dag. Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker hertil, at der ikke kan vindes hævd på tilstande, som er etableret i strid med offentligretlige regler. Nævnet forstår klagepunktet således, at klager gør gældende, at myndighedens ret til at kræve forholdet lovliggjort er fortabt, fordi diget er fjernet for lang tid siden, uden at det er blevet opdaget eller påtalt af tilsynsmyndigheden. Hensynet til, at klager har indrettet sig i tillid til, at forholdet ikke ville blive påtalt, kan efter nævnets praksis indgå i vurderingen af, om der er tale om et sådant tilfælde, der kan begrunde en dispensation.

Miljø- og Fødevareklagenævnet lægger til grund, at digestrækningen er nedlagt mellem 2002 og 2004, og at Middelfart Kommune har videresendt anmeldelsen om det ulovlige forhold til Slots- og Kulturstyrelsen den 1. december 2023. Efter nævnets praksis⁸ er den forløbne tid ikke en tilstrækkelig lang periode til, at retlig lovliggørelse af forholdet kan begrundes i indrettelseshensyn. Det er indgået i nævnets vurdering, at diget særligt i kulturhistorisk henseende er beskyttelsesværdigt.

Myndighedspassivitet

Myndighedspassivitet kan forekomme i de situationer, hvor myndigheden er bekendt med et muligt ulovligt forhold, men ikke inden for et rimeligt tidsrum har søgt forholdet lovliggjort. Det fremgår af sagen, at Middelfart Kommune først blev opmærksom på, at diget var nedlagt i forbindelse med

⁸ Se bl.a. Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelser af 29. juni 2020 (sagsnr. 20/04213), 4. juli 2019 (sagsnr. NMK-600-0184), 14. december 2018 (sagsnr. 18/07245), samt af 1. februar 2024 (22/17006).

anmeldelsen af forholdet i december 2023. Kommunen har oplyst, at den ikke var bekendt med nedlæggelsen før dette tidspunkt.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at der ikke foreligger retsfortabende passivitet. Nævnet har ved vurderingen heraf lagt vægt på, at Middelfart Kommune først blev bekendt med, at diget var blevet nedlagt i perioden 2002-2004, efter modtagelsen af anmeldelse om det ulovlige forhold i december 2023.

Det er ikke oplysninger i sagen, som godtgør, at Middelfart Kommune på et tidligere tidspunkt burde have konstateret, at diget var nedlagt i strid med museumsloven. Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at museumsloven ikke indeholder regler om, at myndigheden har pligt til at føre et opsøgende tilsyn, f.eks. ved løbende at foretage besigtigelse i marken eller gennemgå luftfotos for at undersøge, om lovgivningen overholdes.

På baggrund af ovenstående vurderinger finder Miljø- og Fødevareklagenævnet, at der ikke foreligger et særligt tilfælde, som kan begrunde en lovliggørende dispensation til det ansøgte.

3.3 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr ikke, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2.

3.4 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Middelfart Kommunes afgørelse af 29. august 2024 om afslag på lovliggørende dispensation til nedlæggelse af dige BD.082.728 (tidligere D01.023.825)⁹ på matr.nr. 12bv Bro By, Brenderup.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

Denne afgørelse gøres tilgængelig for Middelfart Kommune (Sagsnr.: 2024-000241-11) samt for klager via klageportalen.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på <https://mfkn.naevneneshus.dk>. Personoplysninger vil blive anonymiseret.

Ditte Westergaard
Stedfortrædende formand

⁹ Slots- og Kulturstyrelsen har den 24. november 2024 udarbejdet et nyt digitalt kort over Danmarks diger, og alle digerne har i den forbindelse fået et nyt Beskyttet Dige Nummer – læs mere herom på styrelsens hjemmeside. Link hertil: [styrelsens hjemmeside](https://styrelsens.hjemmeside).